

ЈЗУ ЦЕНТАР ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ КУМАНОВО

**ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА ЕВАЛУАЦИЈА НА НАЦИОНАЛНАТА ГОДИШНА
ПРОГРАМА ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ ЗА 2020 ГОДИНА ЗА ПОДРАЧЈЕТО НА ЦЈЗ
КУМАНОВО, ОДДЕЛЕНИЕ ЗА СОЦИЈАЛНА МЕДИЦИНА**

Куманово, март 2021

Одделението за Социјална медицина при Центарот за јавно здравје Куманово кој делува на територијата на Северо-Источниот регион кој ги опфаќа општините: Куманово, Липково, Старо Нагоричане, Крива Паланка, Ранковце и Кратово, во текот на 2020 година ги има реализирано следните програмски задачи и активности кои произлегуваат од Националната годишна Програма за јавно здравје во РСМ за 2020 година .

I. Во рамките на социјално-медицинската дејност се изготвени следните информации, извештаи и анализи:

1. Годишен извештај за евалуација на Националната годишна програма за јавно здравје за 2019 година, (јануари, 2020 година);

Годишниот извештај ги сумира активностите на Одделението за социјална медицина при ЦЈЗ Куманово, кои се во согласност со Националната годишна програма за јавно здравје за 2020 година. На почетокот е даден преглед на подготвените документи во вид на анализи, информации и извештаи со кратко резиме на нивната содржина, понатаму следува детален табеларен приказ на податоците за бројот на прибрани, обработени и испратени извештаи по дејност, служби и видот на евиденциите. Годишниот извештај ги презентира и активностите на оделот за здравствено воспитание и советувањата за сексуално и репродуктивно здравје и откажување од пушење според видот и нивниот број.

2. Анализа на искористеноста на болничките капацитети во здравствените установи во 2019 година, (март, 2020 година);

Анализата која се изготвува со годишна динамика дава можност за континуирано следење на обемот на ресурсите и ефикасноста на нивното користење во болничката дејност. Анализата е структурирана во неколку поглавја и надополнета со исцрпен табеларен приказ на податоците и користените индикатори за периодот во 2019 година за Општа болница Куманово, Стационар при Здравствен дом Крива Паланка и Вонболнички Стационарот при Здравствен дом Кратово кој исклучиво се користи за породувања. Од направената анализа можеше да се види дека бројот на постели е ист како и минатата година, бројот на лекувани болни и остварени болнички денови е намален, искористеноста на болничките постели е помала од претходната година, изнесува и е под нивото на оптимална искористеност.

3. Информација за состојбата со болестите на зависност на подрачјето на ЦЈЗ Куманово, (март, 2020 година);

Направена е детална анализа за состојбата со оваа група на заболувања помеѓу населението во регионот на ЦЈЗ Куманово која е претставена преку вовед, социјално медицински аспекти на болестите на зависност, состојбата со дрога кај нас и во светот, превенција и третман, состојба со болестите на зависност, констатации и предлог мерки. Третманот на зависници од опојни дроги се врши

на психијатриското одделение при Општа болница Куманово, Центарот за зависности Куманово, нервно одделение во Стационар при Здравствен дом Крива Паланка, во психијатриската амбуланта во Здравствен дом Кратово и двете приватни здравствени установи во Куманово, една психијатриска и една невропсихијатриска. Дел од зависниците се на лекување во специјални психијатриски болници во Скопје. Во Центарот за зависности во Куманово од пред некоја година меѓудругото се спроведува и метадонска терапија на која се ставени 145 корисници на дрога и се на бесплатен државен програм. Во приватните здравствени установи има дваесетина пациенти на терапија со бупренорфин и тие самостојно се финансираат т.е. не се дел од државната програма за бесплатно лекување. За превенција на овие заболувања неопходна е превенција на сите нивоа, Има потреба од мултисекторска и интерсекторска соработка преку заедничко користење на ресурси и спроведување на заеднички активности. Сметаме дека би требало да се превземат мерки во рамки на законски дозволените за да евидентирањето на зависниците од дроги и алкохол биде поажурно и поодговорно за да имаме реален увид во бројот на зависници затоа што бројките со кои располагаме ни приближно не соодветствуваат со вистинската состојба на теренот.

4. Збирен извештај за вработен кадар во здравствените установи на подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје Куманово за 2019 година, (јуни, 2020 година);

Според Извештајот за организационата структура и кадарот во областа на здравството (образец 3-00-60), состојба на 31/12/2019 година, спроведен е систематски попис на севкупниот кадар во здравствените установи на територијата на Центарот за јавно здравје Куманово, кои доставиле Извештај за кадар. Материјалот е доставен до Институт за јавно здравје на Р.С.Македонија, во форма на предвидените табели на Извештајот, според мрежата на здравствените установи по општини, одделно. Според извештајот, на подрачјето на ЦЈЗ Куманово има 201 општ лекар, 176 лекари специјалисти, 117 стоматолози, 94 фармацевти, 109 здравствени работници со високо образование, 952 со средно образование и 8 со ниже образование. Вработени се и 39 здравствени соработници и 331 вработен, немедицински кадар.

5. Анализа на болничкиот морбидитет на подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје Куманово, за 2019 година, (јуни, 2020 година);

Анализата која се изготвува со годишна динамика дава можност за сукцесивно следење на болничкиот морбидитет во регионот на ЦЈЗ Куманово. Детално преку одбрани индикатори е разработен морбидитетот регистриран во болничките установи на секундарно ниво, за населението во Северо-Источниот регион, и стапката на специфичниот морбидитет на хоспитализираните болни. Направената анализа на болничкиот морбидитет на населението на подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје, Куманово, покажува дека се намалува бројот на лекувани во болничката дејност и бројот на остварени болнички денови и просечно траење на лекување во однос на минатата

година. Највисока стапка на хоспитализација на ниво на регион е од болести на респираторен систем, на второ место се болести на дигестивниот систем. На прво место по просечно траење на лекување, оваа година како и претходната, се душевни растројства и растројства на обносните.

6. Анализа на амбулантно-поликлинички морбидитет на подрачјето што го покрива Центар за јавно здравје Куманово, за 2019 година, (јули, 2020 година);

Анализата е илустрирана со табели и дијаграми. Содржината која преку одбрани показатели ја отсликува состојбата со морбидитетот во амбулантно-поликлиничката дејност во примарната здравствена заштита на населението се однесува на периодот во 2019 година. Направената анализа на амбулантно-поликлиничкиот морбидитет за подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје Куманово, јасно ја покажува: доминацијата на заболувањата на циркулаторниот систем кај општата популација; доминацијата на болести на респираторниот систем кај децата и училишните деца и младина; најголема застапеност на болести на генитоуринарниот систем, кај жените. Во однос на застапеноста на поединечни заболувања во специфичниот амбулантно-поликлинички морбидитет, најголема посетеност на ординациите во 2019 година била поради: есенцијална хипертензија во дејноста на општа медицина; акутен фарингит и тонзилит во дејноста за здравствена заштита на училишни деца и во дејноста за здравствена заштита на деца; други воспаленија на вагина и вулва, во дејноста за здравствена заштита на жени; дентален кариес во дејноста здравствена заштита на устата и забите. Доминантните заболувања кои се јавуваат помеѓу нашата популација, во најголема мерка можат да се превенираат, доколку примениме соодветни мерки на индивидуално и општествено ниво.

7. Збирен извештај за вработен кадар во здравствените установи на подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје Куманово за прво полугодие 2020 година, (септември, 2020 година);

Според Извештајот за организационата структура и кадарот во областа на здравството (образец 3-00-60), состојба на 30/06/2020 година, спроведен е систематски попис на севкупниот кадар во здравствените установи на територијата на Центарот за јавно здравје Куманово, кои доставиле Извештај за кадар. Материјалот е доставен до Институт за јавно здравје на Р.С.Македонија, во форма на предвидените табели на Извештајот, според мрежата на здравствените установи по општини, одделно. Според извештајот, на подрачјето на ЦЈЗ Куманово има 214 општи лекари, 174 лекари специјалисти, 116 стоматолози, 84 фармацевти, 119 здравствени работници со високо образование, 932 со средно образование и 4 со ниже образование. Вработени се и 45 здравствени соработници и 388 вработени, немедицински кадар.

8. Извештај за здравјето на населението на подрачјето што го покрива Центар за јавно здравје Куманово во 2019 година, (октомври, 2020 година);

Извештајот за здравјето на населението има за цел да даде приказ на развиеноста на здравствените служби, извршената работа во здравствените установи како и здравствената состојба на населението на подрачјето на ЦЈЗ Куманово следена преку одредени индикатори, за 2019-та година. За целосно изготвување на Извештајот користени се податоци од демографска статистика кои потекнуваат од официјалните документи на Државниот Завод за статистика на РСМ. Податоците за здравствената состојба потекнуваат од извештаите за организациона структура, кадар, извршена работа и морбидитет кои здравствените установи ги доставија до нашиот ЦЈЗ за извештајниот период. Податоците се дадени по дејности. Стапките на наталитет во регионот се најниски во Кратово, а највисоки во Липково, каде е и најмалата стапка на морталитет. Највисока стапка на морталитет е во Старо Нагоричане. Во однос на 2018 година се бележи зголемување на стапката на природен прираст во општините Старо Нагоричане, Крива Паланка и Ранковце, додека во останатите општини бележиме намалување. Природниот прираст единствено во општина Липково не е со негативен предзнак. Стапката на доенечка смртност, во 2019 година во Куманово е скоро иста како и претходната година, во Липково е во насока на намалување, додека во останатите општини изнесува нула.

На подрачјето на општина Куманово здравствена заштита на населението пружаат Здравствен дом Куманово, Општа болница Куманово, Здравствен дом Липково, Центар за јавно здравје Куманово и 183 приватни здравствени установи од град и 26 од село, од кои 12 општи ординации, една стоматолошка ординација и 3 аптеки во Липково, како и една општа ординација во Старо Нагоричане. Делот од превентивната здравствена заштита во најголем дел го вршат јавните здравствени установи. Мал дел од систематските прегледи на доенчиња и бремени жени го вршат и приватните здравствени установи. Во делот на специјалистичко-консултативна здравствена заштита работат 25 амбуланти во јавниот сектор и 21 во приватниот. На граѓаните на регионот за стационарно лекување на располагање им се 12 одделенија со 314 постели во Општа болница Куманово. На населението во Крива Паланка здравствена заштита му пружаат Здравствен дом Крива Паланка, ПЕ на ЦЈЗ Куманово и 24 приватни здравствени установи во град и 4 во село. Секундарна здравствена заштита пружаат 12 специјалистичко-консултативни амбуланти и 4 одделенија со 24 постели. Во Кратово, здравствена заштита на населението му пружаат Здравствен дом Кратово, ПЕ на ЦЈЗ Куманово, 13 ПЗУ во град и една во село. Работат и 5 специјалистичко-консултативни амбуланти и вонболнички стационар со 8 постели кој се користи исклучиво за некомплицирани породувања. Се бележи намалување на посети од патронажните служби на бремени жени и леунки со новороденчиња. Систематските прегледи на ученици во основно и во средно образование се извршени во целост. Најчести причини за посета кај лекар меѓу возрасната популација се однесуваат на циркулаторни заболувања, а кај деца и училишни деца и младина, болести на респираторен систем. Трите најчести причини за прием во болница се поврзани

со болести на респираторен систем, а потоа болести на циркулаторен систем. Најголем процент од пријавите за заразни заболувања во 2019 година биле од подрачјето на Куманово, а најмалку од Крива Паланка. Најголем е бројот на пријави за грип, следат ентероколити, а на трето место се големи сипаници. Најчеста причина за смрт како и во претходните години се кардиоваскуларните болест, следат неоплазми.

9. Информација: Жени, жртви на семејно насилство (ноември, 2020 година).

Жените, жртви на семејно насилство, од повеќе причини во целиот период на нашата работа беа тема за која ретко се зафаќавме да ја елаборираме. Секогаш кога се обидувавме нешто да публикуваме се судиравме со бариери кои доаѓаа како од институциите така и од самите жртви. Информациите од најголем дел институциите беа донекаде со право цензурирани во интерес на оние на кои се однесуваат. Од друга страна жртвите не секогаш беа подготвени да го документираат она што им се слушало. Ентузијазмот околу собирањето на неопходните податоци спласна од почеток. Од разни, дел објективни дел субјективни причини не можевме да дојдеме до бараните податоци, но сепак имајќи ја во предвид превземената обврска од Програмата за јавно здравје се решивме за публикување на добиените скудни податоци. Можеме да кажеме дека насилството врз жената во нашата средина е сериозен проблем со кој тешко се справуваме. Мерките кои ги нудат Државата и институциите на системот не се доволни за посериозно решавање на проблемот за поддршка на жените, жртви на семејно насилство. Нема мерки во насока на вработување, домување. Едноставно на жртвата и се остава да избере помеѓу насилство и бездомништво. Капацитетите на невладиниот сектор не се такви да можат во целост да се справат со овој проблем. Тие нудат советодавна функција преку мал број телефонски линии и мал број на шелтер центри за краток престој на жртвите. Координиран мултисекторски пристап на проблемот сигурно ќе доведе до подобрување на состојбата и на жените, жртви на семејно насилство ќе им овозможи достоинствен живот.

Во текот на 2020 година на барање на ЈЗУ Институт за јавно здравје, надвор од Програмата изготвени се следните извештаи:

1. Извештај за лекувани и умрени зависници во Центар за третман на зависници и Одделение за психијатрија при Општа болница Куманово и Стационар при Здравствено дом Крива Паланка за 2019 година;
2. Здравствени индикатори за 2019 година;
3. Неспецифични респираторни болести кај предшколски и школски деца (инфлуенца и пневмонија).
4. Ментални заболувања на подрачјето на ЦЈЗ Куманово, за 2019 година

Во согласност со Програмата за рана детекција на малигни заболувања во Република Македонија во текот на 2020 година се следеше состојбата со извршени ПАП тестови за рано откривање рак на грло на матка.

II. Во делот на социјална медицина, здравствена статистика и информатика се:

прибрани, контролирани (со логичка и математичка контрола), внесени во соодветни компјутерски и апликативни програми, повторно контролирани во облик на излезни извештаи и на тој начин обработени збирни и индивидуални здравствено-статистички извештаи кои се однесуваат на кадарот, обемот на извршената работа и утврдениот морбидитет во амбулантно-поликлиничката и регистрираниот морбидитет и морталитет во болничката дејност во број прикажан подолу, специфицирано според дејноста и службите, во табеларен преглед. (Таб.1,2,3,4)

Табела 1 (1.2)	
ЗБИРНИ ЕВИДЕНЦИИ	Број на вкупно доставени збирни извештаи од ЗУ во ЦЈЗ во 2020 година со извршен внес на податоците во соодветни апликативни софтверски програми
Извештај на службата за општа медицина образец (3-01-60)	1536
Извештај на специјалистичките служби образец (3-01s-60)	162
Извештај на службата за медицина на труд (образец 3-02-60)	8
Извештај на службата за здравствена заштита на деца (образец 3-03-60)	1520
Извештај на службата за здравствена заштита на училишни деца и младина (образец 3-04-60)	1456
Извештај на службата за здравствена заштита на жени (образец 3-05-60)	220
Извештај за работата на службата за градни болести и туберкулоза (образец 3-06-60)	16
Извештај на службата за кожно венерични болести (образец 3-07-60)	16
Извештај на службата за рехабилитација (образец 3-08-60)	24
4Извештај на службата за заштита и лекување на устата и забите (образец 3-09-	3520

60)	
Извештај на службата за трансфузија (образец 3-10-60)	8
Извештај за здравствено просветување (образец 3-13-60)	
Извештај за лаборатории (образец 3-14-60)	72
Извештај за здравствена исправност на храна и предмети за општа употреба (образец 3-15-60)	8
Извештај на службата за поливалентна патронажа (образец 3-17-60)	24
Извештај на службата за болничко - стационарно лекување (образец 3-21-60)	16
Извештај за организационата структура и кадарот во областа на здравството (образец 3-00-60)	280
Извештај за несреќи на работа (образец ИПС)	
ВКУПНО	8906

Табела 2 (4.1)	
ЗБИРНИ ЕВИДЕНЦИИ ЗА КАДАР И ПОСЕТИ	Број на вкупно изготвени збирни извештаи за кадар и посети во ЦЈЗ во 2020 година
Извештај на службата за општа медицина образец (3-01-60)	606
Извештај на специјалистичките служби образец (3-01s-60)	192
Извештај на службата за медицина на труд (образец 3-02-60)	36
Извештај на службата за здравствена заштита на деца (образец 3-03-60)	594
Извештај на службата за здравствена заштита на училишни деца и младина (образец 3-04-60)	570
Извештај на службата за здравствена заштита на жени (образец 3-05-60)	90
Извештај за работата на службата за градни болести и туберкулоза (образец 3-06-60)	0
Извештај на службата за кожно венерични болести (образец 3-07-60)	12
Извештај на службата за рехабилитација	18

(образец 3-08-60)	
Извештај на службата за заштита и лекување на устата и забите (образец 3-09-60)	666
Извештај на службата за трансфузија (образец 3-10-60)	14
Извештај за здравствено просветување (образец 3-13-60)	16
Извештај за лаборатории (образец 3-14-60)	48
Извештај за здравствена исправност на храна и предмети за општа употреба (образец 3-15-60)	6
Извештај на службата за поливалентна патронажа (образец 3-17-60)	18
Извештај на службата за болничко - стационарно лекување (образец 3-21-60)	18
Извештај за организационата структура и кадарот во областа на здравството (образец 3-00-60)	280
Извештај за несреќи на работа (образец ИПС)	
ВКУПНО	3184

Табела 3 (5.4)	
ЗБИРНИ ЕВИДЕНЦИИ ЗА УТВРДЕНИ ЗАБОЛУВАЊА И СОСТОЈБИ	Број на вкупно доставени збирни извештаи за утврдени заболувања и состојби од ЦЈЗ во ИЈЗ во 2020 година
Извештај на службата за општа медицина образец (3-01-60)	582
Извештај на службата за медицина на труд (образец 3-02-60)	
Извештај на службата за здравствена заштита на деца (образец 3-03-60)	582
Извештај на службата за здравствена заштита на училишни деца и младина (образец 3-04-60)	570
Извештај на службата за здравствена заштита на жени (образец 3-05-60)	90
Извештај на службата за заштита и лекување на устата и забите (образец 3-09-60)	642
ВКУПНО	2466

Табела 4 (6.2)

Ред. бр.	ИНДИВИДУАЛНИ ЕВИДЕНЦИИ	Број на доставени индивидуални евиденции од ЗУ во ЦЈЗ со податоци за тековната година во 2020 година
1	Пријава на малигна неоплазма - обр.бр.3-35-86	442
2	Индивидуален извештај за шеќерна болест - обр.бр.МЗС - 02	6195
3	Индивидуален извештај за исхемична болест на срцето - обр.бр.МЗС - 03	427
4	Индивидуален извештај за бубрежна инсуфициенција - обр. бр. МЗС - 04	167
5	Индивидуален извештај за психози обр. бр. МЗС - 05	546
6	Индивидуален извештај за алкохолизам и други зависности - обр.бр.МЗС - 06	41
7	Пријава на професионална болест и на лице заболено или оштетено од професионална болест обр.бр. МЗС 3-36-86	0
8	Индивидуален извештај за ревматска трска обр. бр. МЗС - 08	0
9	Индивидуален извештај за интоксикација обр.бр. МЗС - 09	2
10	Индивидуален извештај за сообраќајна траума - обр.бр. МЗС-10	26
11	Пријава за несреќа на работа (обр.ЕТ-8)	0
12	Извештај за стационарно лекувано лице	5065
13	Пријава за породување	954
14	Пријава за абортус	130
	ВКУПНО	13995

III. Во рамките на делот од социјална медицина, Промоција на здравје се реализирани активности што покриваат здравствена едукација и промоција на здравје и тоа:

Координирана здравствено-воспитна активност насочена кон целни групи на територијата на Центарот е реализирана на терен преку:

1. Одржани се 3 едукативни предавања во 2 основни училишта за лична хигиена, правилна исхрана, физичка активност.

Одржани се 2 предавања на возрасна популација на тема Заболувања на кардиоваскуларниот систем и Дијабет и правилен стил на живот.

Во сите основни и средни училишта на подрачјето на ЦЈЗ Куманово е дистрибуиран едукативен материјал за болеста предизвикана со корона вирусот COVID 19 и превенција од истата

Одржана е трибина “Малигни болести кај возрасната популација”

2. Одбележани се соодветни светски денови/недели:

- 21-28 Јануари, Европска недела на превенција на рак на грло на матка,
- 31 Јануари, Национален ден без тутун,
- 4 Февруари, Светски ден на борба против канцер,
- 22 Март, Светски ден на водите,
- 24 Март, Светски ден за борба против туберкулоза
- Седми Април, Светски ден на здравјето
- 22 Април, Ден на планетата Земја,
- Трета недела во Април, Европска недела на имунизација
- 15 Мај, Меѓународен ден на семејството,
- 31 Мај, Светски ден на борба против пушењето,
- 5 Јуни, Светски ден на заштита на човековата околина
- Недела на борба против малигни заболувања;
- 28 Јули, Светски ден за борба против хепатитис
- 29 Септември, Светски ден на срцето;
- 14 Ноември, Светски ден на дијабетот
- 1 Декември, Светски ден на ХИВ/СИДА;

Координирана здравствено-воспитна активност насочена кон целни групи, реализирана во објектот на Центарот, во двете советувајшта: Советувалиштето за сексуално и репродуктивно здравје и Советувалиштето за откажување од пушење, е прикажана табеларно.(Таб.6)

Табела бр.6

Советувалишта во склоп на ЦЈЗ - Охрид	Број на советувани луѓе
Советувалиште за сексуално и репродуктивно здравје	12

Советувалиште за откажување од пушење	3
---------------------------------------	---